

‘Ο μὴ μαραινόμενος ἢ ὁ μὴ μαρανθεὶς, ἐπὶ φυτῶν, ἀνθέων καὶ καρπῶν ἔνθ’ ἀν.: ‘Αραβοσίτι ἀμαράγγιστο Ἦπ.

άμαραγκένη ἢ, ἀμάρι. *άμαραγκένη* Σύμ.

Ἐκ τοῦ ἀμαρτ. ἐπιθ. *άμαραγκένιος-άμαραγκένος*, ὁ ἐκ τοῦ οὐσ. *άμάρακος*, παρ’ ὁ καὶ *άμάραγκος*. Διὰ τὸν ὅμοιον σχηματισμὸν πβ. τὸ οὐσ. *άθέρνη*.

Τὸ φυτὸν διόσανθος ὁ καρυόφυλλος (*diosanthus caryophyllus*) τῆς τάξεως τῶν καρυοφυλλωδῶν (*caryophyllaceae*). Συνών. *γαριφαλέα*. [**]

άμαράζωτος ἐπιθ. Πόντ. (Τραπ.) κ. ἄ. *άμαράζωτος* Σύμ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἄ- καὶ τοῦ ἐπιθ. **μαραζωτός* <*μαραζώνω*.

‘Ο μὴ μαραινόμενος, ἰδίως ἐπὶ καρπῶν.

άμάρακος ὁ, Κύπρ. Κῶς *άμάρακος* Κάρπ. *άμάρακος* Σύμ. *άμάρακος* Κῶς *άμάρακος* Σύμ. *άμάρακος* Ρόδ. *άμάρακος* Τήλ.

Τὸ μεταγν. οὐσ. *άμάρακος*.

1) Τὸ φυτὸν ἐλίχρυσον τὸ Σικελικὸν (*helichrysum Siculum*) τῆς τάξεως τῶν συνθέτων (*compositae*), ἀγριολούλουδον τῆς οἰκογενείας τῶν ἀμαράντων ἔνθ’ ἀν.: Ἄσμ.

Ἄμε νὰ πὰς ἔς τοὺς ὄξοιές, ὁπού ἔναι ἀμαράκοι, νὰ τρίβῃσαι, νὰ ξύνεσαι, νὰ πέφτουν οἱ ματ-τάκοι

(τὸ φυτὸν θεωρεῖται ἀντιψυλλικὸν) Κῶς. Συνών. *ἀγριοσιτάθουρο*. Πβ. *δεσποينوβότανο*, *καλοκοιμηθιά*.

2) Τὸ φυτὸν ὀρίγανον τὸ Μάρον (*origanum Maru*) τῆς τάξεως τῶν χειλανθῶν (*labiatae*) Κύπρ. Σύμ. [**]

άμαραντάκι τό, Νάξ.

Ἐποκορ. τοῦ οὐσ. *άμάραντος*.

Τὸ πτηνὸν *άμάραντος* 3, ὁ ἰδ.

άμάραντος ὁ, κοιν. καὶ Πόντ. *άμάραντος* βόρ. ἰδιώμ. *άμάραντος* πολλαχ. *άμάραντος* Πελοπν. (Ἀρκαδ.) *άμάραντος* Ἦπ. (Δρόβιαν.) Πόντ. *άμάραντος* Ἦπ. (Ἰωάνν.) *άμάραντε* Τσακων. *άμάραντον* τό, Κύπρ. Πόντ. *άμάραντο* πολλαχ. καὶ Πόντ. *άμάραντον* Στερελλ. (Αἰτωλ.) *άμάραντον* Πόντ. (Ἀμισ. Κερασ. Κοτύωρ. Κρώμν. Τραπ. Χαλδ.) *άμάραντο* Ἦπ. Πόντ. (Κοτύωρ.)

Τὸ μεταγν. οὐσ. *άμάραντος*, παρ’ ὁ καὶ *άμάραντον*. Διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ *ι* ἐν τῷ τύπ. *άμάραντος* πβ. *άβάξι-άιβάξι*, *άβγουλλεά-άιβγαλ-λεά*, *άγαπητικός-άιγαπητικός*, *άγέννητος-άιγέννατε*, *άγουρος-άιγουρος*, *άδούλης-άιδούλης*, *άμορος-άιμορος*, *άρχοντόπουλλο-άρχοντόπ’λλου*, *ξακουσμένος-ξαικουσμένος* κτ. Ἰδ. καὶ ἈνθΠαπαδοπ. Γραμμ. βόρ. ἰδιώμ. 24.

1) Πᾶν φυτὸν ἡμερον ἢ ἄγριον, τοῦ ὁποῖου τὰ ἄνθη ξηραίνόμενα διατηροῦν χρῶμα καὶ σχῆμα. [Τοιαῦτα φυτὰ εἶναι ἐκ τοῦ γένους τοῦ ἐλίχρυσου (*helichrysum*), τοῦ γένους τοῦ γναφαλίου (*gnaphalium*), τοῦ γένους τοῦ ἀμμοβίου (*ammobium*) τῆς τάξεως τῶν συνθέτων (*compositae*), ἐκ τοῦ γένους τοῦ ἀειζώου ἢ σέδου (*sedum*) καὶ τοῦ εὐἀειζώου (*sempervivum*) τῆς τάξεως τῶν σαρκοφυλλωδῶν (*grassulaceae*), ἐκ τοῦ γένους τοῦ μεσημβριανθέμου (*mesembrianthemum*) τῆς τάξεως τῶν μεσημβριανθεμιδῶν (*mesembrianthemaceae*), ἐκ τοῦ γένους τοῦ

τευκρίου (*teucrium*) τῆς τάξεως τῶν χειλανθῶν (*labiatae*) κοιν. καὶ Πόντ. (Ἀμισ. Κερασ. Κοτύωρ. Κρώμν. Τραπ. Χαλδ.) Τσακων.: Φρ. *Τρανάει τὸν ἀμάραντο* (ἐπὶ τοῦ ὑφισταμένου πολλαχ. ἔνθ’ ἀν. *Ἄσ τὰ χέρι σου ἀμάραντος κ’ ἔνα χλουρὸ ριπᾶν!* (πρὸς τινὰ ἀπροσδοκίτως ἐλθόντα) Θράκ. (Αἰν.) *Ἄν τ’ ἀμάραντα, σὰν τὸν καλὸ τὸν χρόνο!* (πρὸς τινὰ σπανίως ἐμφανιζόμενον. Συνών. φρ. *σὰν τὰ χιόνια!*) Πελοπν. (Ἀρκαδ.) *Γιὰ τ’ ἐσὲν τὰ ἄμάραντα κ’ εἶν’* (πρὸς τὸν ἀνάξιον νὰ συμμετάσχη διασκεδάσεως) Χαλδ. || Ἄσμ.

Ἄμάραντος κὶ ἂν μαρᾶθῃ τὴ μυρωδιὰ τὴν ἔχει Πελοπν. (Λακων.)

Γιὰ δὲς τὸν τὸν ἀμάραντον μέσα ἔς τὸ ξεροπέτρι, χωρὶς νερὸ ποτίζεται τοαὶ τὸν καρπὸν του θρέφει Χίος

Ἦλὸν μαραίνει ἄμάραντα καὶ παλαλὰ χορτάρῃ κ’ ἐσὺ μαραίνεις το’ Ἐλλενους, Ρωμαίκα παλληκάρῃ

(παλαλὰ = ἄχρηστα) Κερασ. Ἡ λ. καὶ ὡς ἐπὼν. ὑπὸ τὸν τύπ. *Ἄμάραντος* ἐνιαχ. *Μάραντος* Πόντ. (Ἀμισ. Χαλδ. κ.ἄ.) καὶ ὡς τυπων. ὑπὸ τοὺς τύπ. *Ἄμάραντος* Μήλ. *Ἄμάραντος* Κρήτ. *Ἄμάραντο* Σίφν. Σῦρ. *Ἄμάραντα* Σῦρ. τ’ *Ἄμάραντου* Σῦρ. ἔς τ’ *Ἄμάραντου* Νάξ. (Βόθρ.) ἔς τὸν *Ἄμάραντο* Κίμωλ. *Μαραντάντων* Πόντ. Πβ. *άγαποβότανο*. β) Ἄσμά τι χοροῦ οὕτω κληθὲν ἐκ τῆς μνείας τοῦ φυτοῦ ἐν τῷ πρώτῳ στίχῳ καὶ ἔχον ὧδε:

Θωρεῖς τὸν τὸν ἀμάραντο σὲ τί γρεμνὸ φυτρῶνει!

Τὸν τρῶν τὰ λάφιμα καὶ ψοφοῦν, τ’ ἀγρίμιμα κ’ ἡμερώνουν

Κεφαλλ.: *Τραγουδῶ τὸν ἀμάραντο*. γ) Χορός, καθ’ ὃν ἄδεται τὸ ἄσμα *άμάραντος* Κεφαλλ.: *Χορεῖν τὸν ἀμάραντο*. 2) Τὸ φυτὸν ἀγάθη ἢ Ἀμερικανικὴ (*agava Americana*) τῆς τάξεως τῶν ἀμαρυλλιδωδῶν (*amaryllidaceae*) ἐνιαχ. Συνών. *άθνατος* 1, *άλόη*, *άπομονή*, *σκιλλοκάρα*. 3) Τὸ μικρὸν πτηνὸν ἀκανθυλλίς (*fringilla carduellis*) Νάξ. Συνών. *άγκαθοπούλλι*, *άγριοκάναρο*, *άμαραντάκι*, *άστραγαλίτης*, *γραμματίκι*, *καρδερίνα*, *σκαθί*, *τουρκοπούλλι*.

άμάργωτος ἐπιθ. Θράκ. (Σαρεκκλ.) Πόντ. (Τραπ.)

Ἐκ τοῦ στερητ. ἄ- καὶ τοῦ ἐπιθ. **μαργωτός* <*μαργώνω*.

1) ‘Ο μὴ παθὼν ψῦξιν Πόντ. (Τραπ.): *Ἄμάργωτα εἶναι τὰ δάχτυλα μ’*. 2) ‘Ο μὴ αἰμωδιάσας, ἐπὶ ποδὸς ἢ χειρὸς Θράκ. (Σαρεκκλ.): *Τὸ χέρι μου ἔμεινε ἀμάργωτο*.

άμαρίγκλωτος ἐπιθ. ἀμάρι. *άμαρίγκλωτος* Λέσβ.

Ἄγνώστου ἐτύμου.

Ἄγροϊκος, τραχύς: *Ἄπιλέτο’τα τοὶ ἀμαρίγκλωτα πέταξι τὰ λόγια τ’* (ἀπιλέτο’τα = ἀπελέκητα).

άμαριόλευτος ἐπιθ. Ζάκ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἄ- καὶ τοῦ ἐπιθ. **μαριόλευτός* <*μαριόλεύω*.

‘Ο μὴ σκεπτόμενος πονηρά, ἄκακος, ἀθῶος.

άμαρκάλιστος ἐπιθ. Ἦπ. Πελοπν. (Λακων. Μάν.) Στερελλ. *άμαρκάλιτος* Πελοπν. (Κορινθ. Μάν. Τρίκκ.)

Ἐκ τοῦ στερητ. ἄ- καὶ τοῦ ἐπιθ. **μαρκαλιστός* <*μαρκαλίζω*.

‘Ο μὴ ὑποστάς ὄχειαν, ἀνόχευτος, ἐπὶ προβάτων καὶ αἰγῶν ἔνθ’ ἀν.: *Ἀρνάδα ἀμαρκάλιστη* Ἦπ. *Ἐμεινε ἀμαρκάλιγη ἢ γίδα φέτος* Κορινθ. Τρίκκ. Συνών. *άβάτευτος* 1.